Ч. 306 (14.203). Львів, пятниця 15. листопада 1935. Poctowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504·050. 145.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-43. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ревізії й арештування.

У вівторок 12. листопада ц. р. вранці равська поліція перевела ревізію в помешканні п. Степана Совика, урядовця філії Т-ва „Просвіта" в Раві Руській, який є теж кореспондентом „Діла" на той повіт. Крім того поліція перевела ревізію у секретарки філії „Союзу Українок" п. Наталки Білозорівної, у п. Осідачів і пересаухала голову Союзу Українок п. Ростиславу Богачевську.

Вечором того самого дня поліція перевезла Степана Совика з Немирова, де він був на похороні бл. п. Івана Кипріяна, до Рави Руської і перевела знову основну ревізію в його помешканні. Причина ревізії й арештування п. Совика невідома.

Слід зазначити, що п. Совик сидів уже 6 місяців у Березі Картуській, звідки вийшов ще перед кількома місяцями.

Египет виповів послух В. Британії.

Заворушення націоналістів. — Протибритійські резолюції.

ЛЬОНДОН, 14. 11. ПАТ. Вчора з приводу свята незалежности прийшло в кількох місцевостях Єгипту до гострих націоналістичних виступів. Демонстрували здебільшого студенти. Ця демонстрація спричинена рішенням крайньої націоналістичної партії Вафд не підтримувати теперішнього египетського уряду Нессіма Паші. Коли менш-більш перед роком Нессім Паша створив уряд, партія Вафд запевнила йому підтримку під умовиною, що він знову введе в життя демократичну конституцію, ухвалену в 1923 р., що її припинив за згодою короля в 1930 реакційний уряд Сідкі Паші.

Промова сера Самуеля Гора на суботньому бенкеті льондонського бурмистра, що між ін. обговорювала питання Єгипту, незвичайно схвилювала націоналістичні кола в Єгипті. Вони зрозуміли її як ствердження, що британський уряд не піде тепер на ніякі уступки для Єгипту, що не годиться привернути конституцію з 1923 р. та застерігає собі право устійнити британсько-египетські відносини у майбутніх переговорах, яких речинця ще не назначено. Ця промова до певної міри завела надії націоналістичних кол, що вафдисти рахували на те, що труднощі з причини італійсько-абісинської війни спонукають англійський уряд до політичних уступок, як напр. відкликання британських збройних сил із кордонів Єгипту та знесення т. зв. капітуляцій.

Голова партії Вафд Нагас Паша з трудом панує над ситуацією. Вчор. заворушення були сильні головно в Каїрі, де демонстранти обкидали камінням будинок брит. генерального консуляту. Коли поліція зачала стріляти настала справжня битва, в якій ранено 40 осіб, у цьому 19 поліцаїв. Ще більші розміри мали заворушення в Тантаг, де вбили одного студента й ранили яких 100 осіб, у цьому 20 осіб важко. Між раненими є 45 поліцаїв. В пополудневих годинах на місце поліції прийшла египетська кіннота, що потворила кордони в ріжних точках Каїру, охороняючи теж ряд посольств. Покищо менш-більш спокійно, але побоюються, що на великому вічу з нагоди свята незалежности, де промовлятиме Нессім Паша і збереться яких 40 тисяч членів партії Вафд, знову прийде до сутичок. Місце, де має відбутися віче, поліція окружила сильним кордоном.

ПРОТИАНГЛІЙСЬКІ РЕЗОЛЮЦІЇ.

КАІРО, 14. 11. ПАТ. Вчора ввечір відновились заворушення в Каїрі після зборів, на яких голова партії Вафд Нагас Паша виголосив до 30 тис. осіб різку промову проти В. Британії. Юрба напала на поліцію із пляшками й камінням, поліцаї відповіли стрілами. Є вбиті й багато ранених. Всі шпиталі переповнені раненими.

На згаданих зборах ухвалили важливу резолюцію, що має три точки: 1) ніякої співпраці з англійцями; 2) кабінет Нессіма Паші повинен для національного добра зложити димісію; 3) ввесь египетський нарід бойкотуватиме кожний уряд, що погодиться співпрацювати з англійцями в теперішніх умовинах.

КАІРО, 14. 11. ПАТ. Заворушення, що вибухли в Каїрі і Тантаг, поширюються на інші міста. В Бені Суеф над Нілем поліція була змушена стріляти до юрби, що напала. Число жертв досі невідоме.

Німці проти директорії Борхертаса.

ЛЬОНДОН, 14. 11. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє: Британський уряд пильно слідкує за ситуацією у Клайпеді та є в контакті з литовським урядом. Згідно з офіційною заявою британський уряд безоглядно обстає при тому, щоб придержуватись клайпедського статута.

БЕРЛІН. 14. 11. ПАТ. З Клайпеди повідомляють: Тому, що послові Борхертасові з литовської більшости доручили створити нову директорію, німецька фракція соймику вислала до губернатора письмо, відкидаючи всі переговори з Борхертасом.

Переговори Італії з Німеччиною?

ПАРИЖ, 14. 11. ПАТ. „Ле Пті Журналь", не зважаючи на офіційне заперечення італійської амбасади, потверджує в телеграмі з Берліна вістку про 24-годинну візиту барона Альоїзія в Мінхені. Щоденник твердить, що бар. Альоїзі мав у Мінхені конференцію з міністром Гессом. Хоч поголоски на тему візити бар. Альоїзія у Мінхені кружляли в Парижі від кількох днів, французька преса досі в цій справі зовсім мовчала.

На днях повстане нове Манджу-Ко в Азії.

ТОКІО, 14. 11. ПАТ. Кампанія за автономію Північного Китаю поширюється. 20. ц. м. зорганізують мабуть спеціяльний комітет, щоб завести автономію покищо у двох провінціях Гопеі і Чагарі, потім у провінціях Шантунг і Суіян. Цей комітет контролюватиме тяжкий промисл і промислові організації, що є тепер під контролею нанкінського уряду. У колах зближених до японського міністерства закордонних справ думають, що зріст автономістичного руху спричинений декретами нанкінського уряду про націоналізацію срібла. Ця справа є питанням життя і смерти для Північного Китаю.

Кожного дня можна сподіватися, що оголосять автономію провінції Чагар і Гопеі. Комітет, що правив би 5 провінціями Північного Китаю, повстане мабуть перед 20. листопада.

Кріза влади.

Варшава, 13. листопада 1935.

Український загал має слушну підставу лякатись того, про що згадував недавно „П. Б. Бюлетин": щоб актуалізація господарських проблем у Польщі не відбилась (врештою, усупереч льоґіці) на українських справах, які знову будуть примушені „відступити чергу". Але у даному випадку річ не тільки у небезпечному гаслі „ослабити політичний — скріпити господарський фронт". Річ не тільки у тому, що полагоджування *всіх* українських справ, навіть дійсно сутогосподарських та нерозривно звязаних із справою державної економіки, це в польських очах „політика", у тому кепському значінні, яке каже жертвувати „політикою" у користь „економіки". Практично має це таке значіння, що буджетові ощадности у першу чергу бють по українцях, бо з „економічних оглядів" не дозволяють вставити сум, необхідних хочби для примітивних потреб української культури і розвитку тих самих українських господарських станиць, від яких у величезній мірі залежить добробут цілого краю. (До речі: недавно читали ми, що Чехословаччина, яка має страшну проблему німецької меншини, загострену тепер повстанням і діяльністю партії Генляйна, та яка теж переживає дошкульну господарську крізу, дає державні субвенції для 14 німецьких театрів, — не кажучи про німецький університет та дві нім. політехніки — цілком на державний кошт!) Річ — кажемо — не в тому цілому підході польської сторони, що ще не зжилась з думкою, не перетравила ще думки, що українська проблема це *щонайменше* для польської держави, для її сучасности і будуччини, така важлива, як проблема буджетової рівноваги і тривкости валюти. Річ у тім, що до всіх арґументів „неактуальности" українських справ з огляду на актуальність „інших, важніших" справ, якими займається Економічний Комітет Ради Міністрів, — може прилучитися ще арґумент — крізи влади.

Кріза влади у Польщі — це нині така прилюдна тайна і така аксіомна правда, що про неї не тільки всі говорять і пишуть, але й уважають її взагалі центральною проблемою всього польського державного життя. Як назовні ця кріза представляється, — про це каже наша статтей варшавського жидівського публіциста-всезнайка Бернарда Зингера (без іронії: це журналіст безумовно з найбільшими звязками *в усіх* польських політичних колах і тому, завдяки своїй невсипущій рухливості, просто наладований завжди закулісовими інформаціями). Конфлікт між президентом республіки та полк. Славеком (тоді прем'єром); драматичні моменти при творенні теперішнього уряду; яскраве проявлення панукучих ріжниць підчас дебат над законопроектом про повновласти в сеймі; цілними виступами посла Мелзінського і віцемаршала Світальського; дальше „невтральне" ста-

новище супроти уряду субвенціонованого тим самим урядом півофіціозу „Газети Польской“; невгаваючі поголоски про дальші недалекі зміни у складі уряду; призначення на високі становища по ріжних міністерствах людей, про яких відомо, що вони тісно звязані саме з „полковниками“, котрі теперішній уряд поборюють; прилюдні відчити чільних осіб з політичного світа, які рептом виступають з гострою критикою економічної політики „полковницького“ періоду та які проте й до заповідей теперішнього міністра фінансів ставляться досить холодно (напр. б. амбасадор Тит Філіпович); панегірики полк. Славекові („ІКЦ“); а позаду всього того — мовчазний найважніший чинник, армія. Цей чинник, персоніфікований у найвищій державній ерархії особою генерального інспектора армії, покищо тримається осторонь того замішання, в якому не тільки ширший загал не може зорієнтуватися, але й політичні „професіонали“. Був час, коли наївні люди гляділи на санаційний табор, як на щось одностайне, — сьогодні нема вже ніодної такої наївної одиниці у державі ні поза нею. Був час, коли внутрішні спори у тому таборі, спори, зроджені з особистих амбіцій чи гурткових симпатій та антипатій, нехай навіть із ріжних поглядів на способи правління, — коли всі ті суперечки не грали ролі, бо був чинник надрядний, якому всі однаково здисципліновано корились: Бельведер і його мешканець. Це був той час, коли премієр (полк. Славек) міг казати представникам преси без обиняків у живі очі, що не любить ані преси ані її представників, і вважає, що найкраща для них рада — займатися історією і писати про те, що було, а не про те, що є і буде. Але часи змінилися: відпав чинник Бельведеру і тому не можна перекреслювати дальше чинника прилюдної опінії. Від біди може би й це вдалось ще якийсь час робити, колиб не — цифри. Правда цифер білянсу Банку Польського та міністерства фінансів, як диспонента буджетових впливів, зійшлась з другою правдою: що держава, будована на т. зв. авторитарний лад та позбавлена авторитарного чинника — мусить перейти важку крізу. І тому сьогодні переходить крізу подвійну: крізу влади і крізу економічну.

Це для нас річ другорядна, в який спосіб теперішній уряд вибреде з власної важкої ситуації, як сам власну ситуацію закріпить і як полагднає ширшу крізу державної влади. Чи станеться це через вхід до уряду напр. ген. Сосковського (на місце мін. Бека?), чи якої іншої людини з авторитетом представника армії, чи незалежно від долі теперішнього уряду прийде до такого пересунення осіб і впливів, що знову прийде на якийсь довший час стабілізація державної верхівки, — все це з українського погляду хоч немаловажні і небайдужі справи, та проте не найважніші. Найважніше те, щоб польська державна верхівка освідомила собі, що 1) незалежно від кожної та якоїнебудь крізи — не можна відкладати реформ на українському відтинку і 2) що треба перевести необхідні реформи, які нічого держави (скарбу) не коштують (Народній Дім, справа національної термінольогії, справа „Пласту“, справа університетського „нумерус клявзус“ і т. п.), але й необхідно рахуватися з видатками, без яких не може прийти справжня і поважна направа відносин (новелізація шкільного законодавства по лінії відбудови українського народнього і частинно середнього шкільництва, університет, затруднення фаховоосвіченої інтелігенції і т. п.).

Аргумент економічної та устроєвої крізи, менших і більших клопотів уряду, яких зрештою ніхто не заперечує, не може бути виправданням імпасу національної політики. Бо по правді: коли у Польщі був такий стан, щоб не можна було казати про крізу?! Особливо від 1926 року — була боротьба з польськими партіями з такими подіями, як краківський конгрес і Берестя, була боротьба зі соймом із такими подіями, як збірка старшин у соймовому передсінку, процес мін. Чеховича, відкладання сесій, врешті трикратні вибори за останніх 10 літ; була боротьба за устрій з двократною зміною конституції і всіми їх перипетіями; було кільканацять кріз уряду, були періоди всевлади закордонної політики, були мертві сезони з приводу недуги і смерти маршала, — була врешті довга і затяжна, не вчорашня і не нинішня, економічна кріза.

Все українські справи „чекали“. Справді, хоч які поважні речі діються сьогодні у Польщі, хоч які клопоти має держава, українські справи не можуть „чекати“: бо вони належать теж до клопотів найбільших.

ік.

Японія на переломі.

Збройні і дипльоматичні успіхи Японії закривають далекосяглі своїми наслідками внутрішні переміни, які вже від довшого часу відбуваються в японській імперії. Виявом цієї внутрішньої боротьби в Японії є передовсім змовн політичні атентати на високих японських державних достойників, премієрів і міністрів, про які долітають до нас скупі телеграфічні вістки. Генезу тієї внутрішньої боротьби цікаво схоплює Владислав Пельц, який помістив у чвертьмісячнику „Всхуд“ на цю тему статтю п. н. „Внутрішня кріза в Японії“.

Моральну крізу — читаємо там, — яку переживає тепер Японія, слід розглядати під трьома аспектами. Це передовсім структуральна кріза, яка висуває проблему перебудови цісарства; далі це ідеольогічна кріза у шуканні за великою ідеєю-місією, яка була би двигуном діяльности і провідною зорею для теперішнього і майбутніх поколінь. Вкінці це кріза одиниць, бо спонукує шукати ідеалу сучасного японця.

СТРУКТУРАЛЬНА КРІЗА.

Европеїзація Японії, яка почалася перед 70 роками, йде далі. Але модернізація форм державного життя і національного господарства змінила не тільки зверхній вигляд Японії, але витиснула теж свою печать на духовому житті японців. І саме цей вплив Европи на духове життя японців є одною з головних причин моральної крізи в Японії. На японський ґрунт перещіплено такі правно-державні поняття і установи, як конституційне право, парлямент, форми адміністрації і судівництва. Европейська фінансова система і модернізація промислу довели теж до поділу японського громадянства на кляси зі суперечними інтересами поодиноких верств. Повстав професійний рух між робітниками, повстали робітничі партії на зразок західно-европейських робітничих партій, які вставили до своїх програм „найновіші“ політично-соціяльні гасла. Не перетравивши їх, молоді японці зводили „засадничі“ бої за давно перемелені речі. Марксизм інтензивно поширюваний III. інтернаціоналом збільшив ще фермент і здобув собі чимало безкритичних прихильників. І в Японії дійшло до зудару між професійними організаціями і середньовічними гільдіями, між клясами і февдальними родами, між напів патріярхальними умовинами сільських арендарів до землевласників і марксизмом. Европеїзація не заторкнула тільки впливу японського цісаря, якого моральний авторитет і прероґативи залишились без зміни.

НЕДОСТАЧА СИЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІДЕОЛЬОГІЇ.

Духове заломання Европи і гарячкове шукання нових доріг не залишились без впливу на Японію, де дійшло до реакції проти тих „правд“, якими захоплювалися японці. Одночасно великі політичні задуми Японії на Далекому Сході видвигнули на перший плян необхідність піднайти таку велику ідею, яка захопила би ввесь японський нарід і він був здатний на великі жертви. Необхідність поширення імперії „сходячого сонця“, яка нині не може змістити швидкого приросту населення, зродила експанзію Японії на Далекому Сході. Ясно, що ця експанзія викликала ріжні конфлікти, які знову приспішують розріст нової імперіяльної ідеольоґії. І саме теперішне покоління японців працює над оформленням і здоґматизуванням такої великодержавницької ідеольоґії для Японії. Виринула доґма першенства Японії серед жовтих народів. Ця доґма не стала ще вірою найширших верств народу. Одначе еліта народу шукає шляху, як розвязати теперішню крізу. У шуканні тих шляхів японське громадянство поділилось на два великі табори: ліберально-поступовий і японістів. Перший хоче послідовно здемократизувати Японію, що льоґічно випливає з модернізації держави. Цей табор бажав перемінити Японію у конституційну монархію на зразок В. Британії, поширити права парляменту, дати нагоду партіям відогравати ту ролю у політичному житті народу, яку відограють партії в західній Европі. Вкінці домагається широкої демократизації суспільности і безоглядного знищення решток февдального устрою. Цей табор не виступає проти політичної експанзії Японії на Далекому Сході, але намагається підшукати для японського імперіялізму лагідні форми культурного й економічного проникання.

Ліве крило цього табору симпатизує явнославно з російськими комуністами. Японські ліберали і поступовці є в релігійних справах індеферентні і зірвали зовсім з традицією японської родини.

Еліта цього табору складається із професорів (між ними відомий уже поза Японією проф. Мінобе), інтеліґенти, які здобули освіту в Західній Европі і в Америці, представники технократії, провідники робітничих професійних союзів і деякі вищі військові старшини. Масу цього табору творить університетська молодь, яка зірвала з родинними традиціями, але губиться у подробицях запозичених зі заходу політично-соціяльних систем і не вміє витворити для себе синтетичного погляду. До цього табору зачисляють теж соціял-демократичну і комунізуючу партію Роното.

ЯПОНІСТИ.

Японісти гостро виступають проти лібералів і поступовців і не признають доцільности дальших реформ в Японії на зразок Европи. Японісти шукають джерел відродження свого народу в його минувшині, голосять расову єдність усіх жовтих народів і визволення цілої Азії. Для Японії домагаються нових земель, на яких могла би розростись могутня японська імперія, яка здобула би перевагу не тільки в Азії, але в цілому світі. Японісти виступають в обороні цісарства, в якім хочуть бачити не тільки символ вічности та єдности цісарства, але також джерело всякої влади і морального авторитету. Виступають проти партії, як основи і форми політичного життя, домагаються обмеження прав парляменту і зведення його до ролі прибічної ради Японії, в якій засідали би тільки „старші і досвідчені мужі народу“. З культу до династії, яку вважають провідником і опікуном народу і цісарства випливає теж ідеал сучасного японця, яким є вояк. Твердий обовязок вояка, непорушність засад чести і справедливости, погорда для смерти, любов боротьби і клопотів — це риси сучасного японця, за якого борються японісти.

До цього табору належить головно старшинський корпус японської армії, велика більшість комбатантів і члени напіввійськових організацій. Японська армія є великою школою японістів. Головним провідником і теоретиком правої ґрупи японістів є ґен. Аракі, який проповідує енерґійну активність Японії на Далекому Сході. Його співробітниками є ґенерали: Мадзакі і Хата.

Ґрупа ґен. Уґакі творить центр правого крила японістів і засадничо не ріжниться від правого крила ґен. Аракі. Ця група виступає проти радикальних метод у внутрішній і закордонній політиці. Третя ґрупа правого крила т. зв. невтральна під проводом ґенералів: Гаяші, Мінамі і Коісіо не втручається до дискусії двох попередніх ґруп і замикає праве крило табору японістів.

Центр цього табору творять представники аристократії, бюрократії, вчителі, духовенство, купці, ремісники, велика більшість селянства і праве крило промислових та сільських робітників, які не належать до професійних робітничих союзів.

Найближча майбутність виявить, чи Японія переможе свої внутрішні труднощі і чи ця боротьба не заважить на сміливих плянах цісарства на Далекому Сході.

Санкції Швайцарії проти Італії.

БЕРНО, 14. 11. ПАТ. Союзна рада покінчила праці над системою санкцій. Ці санкції обмежила до заборони вивозити до Італії деякі речі та давати нові позички італійському урядові та італійським громадянам.

Спеціяльний делеґат марш. Чан-Кай-Шека арештований.

ТІЄН-ТСІН, 14. 11. ПАТ. Ґенерал Сун-Ґе-Юан, командант ґарнізону в Пекіні приказав арештувати генерала Гоїн-Піна, спеціяльного делеґата маршала Чан-Кай-Шека.

Вістки з Африки.

ЗРАДИВ ІТАЛІЙЦІВ І ЗАБРАВ 26 СКОРОСТРІЛІВ.

АДДІС-АБЕБА, 14. 11. ПАТ. Привезли туди пересилку 5 тис. ручних скорострілів і велику кількість ліків. В найближчому часі дожидають транспорту 400 тис. протигазових масок. Крім цього привезли 180 скринь з матеріялом, що потрібний, щоб улаштувати варштати, в яких направлятимуть кріси і скоростріли. Таких варштатів зорганізують абісинці мабуть ще чотири. Кермувати ними будуть 3 европейці: колишній інспектор віденської поліції Брунер, один австрійський полковник та швайцарський поручник Бозлле.

РИМ, 14. 11. ПАТ. Генерал де Боно переїхав учора офіційно Макаде в посідання Італії. У тому акті товаришив йому міністр пропаганди гр. Чіяно. Назустріч італійським достойникам вийшов рас Гугса зі своїми підвладними і духовенством.

РИМ, 14. 11. ПАТ. Оголосили тут комунікат, що вдруге заперечує вістки про те, що серед італійських військ поширюється епідемія.

ЗРАДА ПРОВІДНИКА АСКАРИСІВ.

АДДІС-АБЕБА, 14. 11. ПАТ. Один з провідників аскарисів з італійської Еритреї перейшов учора до абісинців і привів зі собою 1400 людей із крісами, 26 скорострілів і боєвий виряд. Свого часу негус засудив був його на смерть, він утік до Еритреї і служив в італійській армії. Тепер негус дарував йому життя та приобіцяв нагороду.

РИМ, 14. 11. ПАТ. Італійська влада спровадила до провінції Тігре дуже багато хліборобських машин. В Адуї слідно велике оживлення в торговлі. Обороти місцевих арабських і грецьких купців дуже побільшилися.

Чого домагаються араби?

ЄРУСАЛИМ, 14. 11. ПАТ. 8 арабських партій Сирії і Ливану, що після конгресу в Палестині рішили створити однородний фронт, вислало до французького міністерства закорд. справ письмо з подякою, в якім висувають такі домагання: 1) приверненя національної автономії, 2) злуча всіх частин Сирії, 3) політична амнестія і 4) створення конституційного уряду.

Присуди за державну зраду.

БЕРЛІН, 14. 11. ПАТ. У Гамм проголосили вчора присуд у процесі за державну зраду: головного обвинуваченого засудили на досмертну в'язницю, 4 особи засудили на вязницю від 2 до 6 років.

Вибори в Англії.

ЛЬОНДОН, 14. 11. ПАТ. У виборах до палати громад, що нині відбуваються в Англії, право голосувати має 31,352.869 осіб, у цьому 16,550.270 жінок. На загальне число 615 мандатів 40 послів вже вибрано без виборів тому, що не було контркандидатів. Отже мають вибирати ще 575 послів. Виборчі льокалі отверті від 8. вранці до 8. або 9. вечір. Перші вислідии зачнуть оголошувати коло 10. год. вечором і скінчать в 4-ій над раном. До цього часу мають обчислити 232 мандати з Льондону й околиці та більших міст.

Великі морські маневри.

Більш як 100 воєн. кораблів і 140 літаків бере участь у великих морських маневрах, що відбуваються у ближче незнаному місці. Частиною флоти, що нападає, командує адмірал Ляйнінґ, оборону кермує віцеадмірал Гейбурн. Нині почнеться пробу генерального нападу підводних човнів.

З природи й техніки.

НІЛЬС БОР ПЯТЬДЕСЯТЬЛІТНІЙ.

Один з найбільших сучасних фізиків, данець Нільс Бор, святкував недавно своє пятьдесятьліття. Уроджений 7. жовтня 1885 у Копенгазі, дістав уже 1907. року золоту медалю данської Академії Наук. 1911 р. промувався на доктора фільософії. 1913 р. став доцентом у Копенгазі, рік пізніше у Менчестрі. 1916 р. іменований професором у Копенгазі, став там 1920 р. директором інституту теоретичної фізики. Першу епохальну працю опублікував 1913 р., себто у 28. році життя. 1922 р. дістав нагороду Нобля з ділянки фізики за праці над структурою атомів та над теорією спектрів.

Заслугою Бора є передовсім обґрунтування Рутерфордового моделю атому при помочі теорії квантів Пляйка (за Рутерфордом атом є малою соняшною системою: довкола наряженого додатньою електричністю ядра кружляють електрони, себто елементарні відемні електричні наряди; знову ж теорія квантів вимагає, щоб кожне побирання чи віддавання енергії відбувалось порціями, квантами). Отже Бор приймив, що кружляючий довкола ядра електрон може перескакувати з одної орбіти на другу, побираючи або віддаючи означену порцію енергії. Ця віддавана енергія появляється назовні як промінь світла.

Друга велика заслуга Бора — це повязання згаданого моделю атому з періодичним укладом первнів. А саме Бор виказав, що подібні хемічно первні мають подібний уклад електронів, що кружляють довкола ядра.

В останніх днях Бор став голосний своєю дуже цікавою науковою полемікою з творцем теорії релятивности Айнштайном, на сторінках американського фахового журналу „Фізікел Ревю".

МІЧУРІН ПОМЕР.

Ще літом цього року помер на Радянщині відомий помольог і творець нових рослинних форм, І. В. Мічурін. Його незвичайно сміливі концепції та дуже оригінальні шляхи, якими йшов у своїх дослідах, позволяють прирівняти його до відомого американця Бурбанка, що вславився м. ін. вихованням кактів без кольців з їдомими овочами, сливок без кісток тощо.

Приневолений кинути школу, Мічурін почав заробляти на життя у містечку Козлові. За скромні ощадности купив кусень землі й у вільних хвилинах розпочав систематичну працю над здобуттям овочевих відмін. З початку хотів заакліматизувати в холоднім Козлові полудневі рослини, одначе після десятилітніх безуспішних спроб кинувся до схрещування місцевих відмін з шляхотними заграничними відмінами. Ця метода дала йому багато вартісних відмін і підсунула йому думку лучити зі собою якнайдальші (географічно) раси. Тому спроваджує до свого саду не тільки шляхотні відміни овочів, але також їх дикі форми з найдальших закутин світу. За 40 років дістає таким робом понад 350 нових овочевих відмін. Прямував до всебічного поліпшення своїх відмін, а саме до збільшення величини овочів, піднесення їх якости та відпорности на незгоди, зимно і т. д.

Подамо кілька вислідів, що їх дістав Мічурін. А саме виховав він вишню з листками вяза, дальше „черападус" (себто схрещення черемхи з вишнею), який має такі трійливі овочі, що 4 ягоди вистрачають, щоб убити людину, потім півкільограмові яблука, малини з проміром 5 центиметрів, виноград, що дозріває у суворім кліматі Козлова та видержує без накриття 40-ступневі морози.

Мічурін опублікував приблизно 300 праць та статей. Совітська влада розбудувала Мічурінові заведення і зробила в Мічурінську (давнім Козлові) осередок годівельної праці в ділянці помольогії.

НОВИЙ ТЕХНІЧНИЙ ЗДОБУТОК ІТАЛІЇ.

Три роки працювало 10 тисяч італійських робітників у стрімких, недоступних лігурійських Апенінах над будовою величавого автомобілевого шляху, що лучить найбільшу пристань Італії, Генуу, з долиною ріки По. Таким робом Генуа дістала ще одно получення з „запіллям", важне тимбільше, що обі залізничі лінії були завсіди переповнені, а битий шлях крізь провал Джіові був дуже невигідний, бо дуже стрімкий.

Те, що виконав за 3 роки італійський робітник, перевищує всякі сподіванки: це найважча будова з усіх, що їх досі вибудували в Італії. Автострада веде найбільш недоступною, найстрімкішою та найвужчою частиною Апенінів. До диспозиції були тільки дві долини: долина ріки Польчевери та Скривії. Одначе саме цими долинами покладені залізничі лінії та битий шлях до провалу Джіові. Тому новий шлях треба було дослівно вивернувати у скалах, або вести повітрям. Має він величезну кількість усяких мостів, тунелів та віядуктів. Самих менших мостів на 50-кільометровім шляху є 317. Великих мостів є 16 загальної довжини 3 км. У десяти місцях треба було будувати віядукти понад долинами. Тунелів збудовано на цілім шляху 11. Величавий віядукт, 1.200 м. довгий, перескакує через Генуу, щоб новий автомобільний шлях не перешкоджував вуличному рухові цього важного міста та щоб мав безпосереднє получення з генуенською пристанню. У пристані вибудували величавий дворець, якого виконана зі скелі поверхня обіймає 50 тисяч кв. метрів. При будові цього двірця треба було усунути 12 міліонів шестистінних метрів скелі. Загальний кошт будови рівний 90 міліонам золотих, з чого 15 міліонів зол. випадає на будову двірця у пристані та приблизно 73 міліони зол. на будову автостради, себто один її кільометр коштував приблизно один міліон чотириста пятьдесять тисяч зол.

ЩО ТАКЕ „ПОСТОМАТ"?

У Німеччині завели на днях поштові автомати, які називаються коротко „постоматами". Є це получення поштової скриньки з автоматом, який за гроші франкує картки і листи. Вистачає тільки вкинути у відповідну щілину (окрему для звичайних, поручених і поспішних листів) внесений нами лист, до другого отвору стільки монет, скільки коштує оплата листа, відтак потиснути відповідний ґузик і „постомат" зробить усе: оплатить лист і виб'є печатку так, що пошта потребує тільки забрати готовий до висилки лист.

„Постомат" доступний для клієнтів удень і вночі. Має він ще окрему вагу на листи, щоби кожний знав, скільки має заплатити за пересилку листа.

АВТА НА ПЕРОНІ.

Для вигоди подорожних побудували їдальні і спальні вагони, дальше поспішні (блискавичні) поїзди тощо. Одначе ніхто не подумав про те, що з висіданням з поїзду уся ця вигода кінчається. Висівши з залізничого воза, подорожний мусить перейти ще кількадесять сходів, тиснутися при віддачі білетів заки дістанеться чи то до авта, чи до повозки, чи трамваю. Скаже дехто, що якабудь зміна цих невигод неможлива, одначе в Англії подумали і про це. Отже на одні́м з льондонських двірців („Ліверпульстріт") авта можуть заїзджати просто на перон. Подорожний робить від поїзду тільки 5 до 6 кроків і сидить уже у вигіднім авті.

СПАЛЬНІ ОМНІБУСИ.

Після довготревалих дослідів на лінії Льос Анджелес — Сан Франціско приготовили на днях другу лінію між Льос Анджелес і Канзас Сіті. Поїздка цими омнібусами тріває на ючім шляху 52 години. Кожний омнібус має 5 переділів по пять ліжок. У кожнім переділі можна зовсім вигідно вмитися та перебувати теж за дня. А. Л.

Дивні відносини у Скалатщині.

Ще про атентат команданта „Стшельца" на директора школи у Скалаті Старім. — Епільоґ одної справи в суді. — Язва сільських злодіїв. — Нездорові відносини

Скалат Старий має свою дуже характеристичну сенсацію. Місцевий командант „Стшельца" Франц Бернад прибув коло 10. год. рано у неділю 26. жовтня ц. р. до директора школи Т. Ґончовського і вистрілив до нього з кріса. На щастя, зранив його лише в руку, бо сестра директора уможливила братові втечу до кімнати, де ранений директор поклався на землю і підпер ногами двері. Напасник міркував, що директор підпер двері плечима і стріляв до дверий у напрямі голови, другий раз у напрямі грудей, але стріли хибили, бо директор лежав на землі. Після атентату Бернад сів на коня, якого взяв раніше від дідича на параду, що цього дня відбувалася у Скалаті і втік за Збруч.

Загально відомо у Скалаті, що атентатчик плянував теж убивство заступника війта та солтиса, до яких також критичного дня навідався з крісом, але оба вони поховались, довідавшись заздалегідь про погрози Бернада.

Слід зазначити, що проти Ґончовського негодує населення тому, що він перевів вибір на заступника війта та солтиса загально ненавиджених людей. Зрештою у Скалатщині панує дуже нездорова атмосфера. І так недавно у Хмелиськах був напад на українську бандерію, яка виїхала назустріч свого архиєрея. У свіжій памяті є вибрики стшельців у Турівці, стрілянина у Новосілці Скалатській між стшельцями цієї громади та стшельцями із Задніштівки. Підчас греко-кат. великодних свят наші дівчата виводили у Новосілці Скалатській традиційну гагілку, на яку сипнули стшельци каміннями. Напад скінчився тим, що Ян Кшиви, зірвавши нашому хлопцеві гарасівку, упав на землю, поцілений каменем в голову. Хто вдарив Кшивого, не знати. Але всі знають, що одна жінка-латинничка, звернувшись до одного латинника, крикнула: „І щось зробив?"...

А під ніч другого дня великодних свят поліція окружила з кількома латинниками приходство у Скалаті Старім, де арештувала двох синів і три доньки о. Гр. Плакиди. Одного сина і доньку випустили по двох днях, а дві доньки-матуристки і син теольоґ пересиділи у товаристві бандитів в арешті у Скалаті 6 тижнів. Прийшло до судової розправи в окружнім суді у Тернополі під проводом віцепрезидента цього суду п. Вендриховського.

На лаві підсудних засіли: Павло, Наталка, Ольга Плакиди і Н. Шевчук, голова кружка КАУМ зі Скалата Старого. А свідками були члени „Стшельца" з Новосілки Скалатської. Акт обвинувачення закидав Шевчукові, що він ножем зранив Кшивого, П. Плакиді — зневагу польської нації і намову до бійки, Наталці й Олі Плакидам, що вони доставляли боєвикам каміння і похвалювали каригідний вчинок Шевчука...

На розправі виказали підсудні свою невинність, члени „Стшельца" відкликали під присягою свої зізнання, зложені на поліції. Тому судця Вендриховський увільнив підсудних від вини і кари, а свідки дістали за подорож на розправу коло 300 зол.

Зате староство у Скалаті Старім покарало за нарушення публичного спокою ті особи, які виводили гагілки; покарало теж двічі Павла Плакиду, а Наталку та Ольгу Плакидів покарало раз, а другим разом звільнило з огляду на вік батька.

У Скалаті Старім появлялися час до часу летючки комуністичного змісту. Підозріння падали на деяких людців. Після втечі Фр. Бернада до большевиків говорять, що командант „Стшельца" був одночасно головою комуністичної ячейки.

При таких нездорових відносинах прийшло в повіті до морального упадку. Бандитизм вже не соромиться ясного сонця. Є села, де ніхто не відважиться вийти на двір по заході сонця. Злодії вломлюються до церков, кооператив (Іванівка), до селянських загород. Пригадуються часи з 1917—1918 р., коли то господарям від безсонности пухли повіки. Буває, що за одну ніч є кілька крадіжей у громаді!

А деж, спитаєте, духовенство? На ідейне наше духовенство сиплються масово гривни (парох Скалата о. А. Онуферко, оо. Слободян, Цимбала, Плакида). В таких часах морального розвалу відбирають ще священикам право навчання у школі. Чи це кара? На кого? На священика? Ні! Це кара на дітвору, бо їй відбирають таким чином духовний корм. Ось так у Скалатщині за багато патріотичного шуму, за мало етики і ще менше льоґіки.

При кінці ще одно: Нар. Дім у Скалаті Старім заняло військо і хоч вже опорожнило вже польський „Сокіл" та жидівський людовий дім, то не уступається з Народнього Дому. А всі знають, як на тім терпить українська кооперація й українські установи, що мусять тинятися по жидівських закамарках.

Скалатщину відвідав недавно п. воєвода, який у Грималівщині залишив по собі милі спомини. До Скалата прибув п. воєвода в ночі і тому відпала авдієнція українських делеґацій. Дуже велика шкода, бо в Скалатщині панують дивні відносини й нездорова атмосфера. Просимо п. воєводу вглянути в справи нашого повіту.

Громодянин.

Перед цікавою жіночою імпрезою.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ОБРЯДИ У ЛЬВОВІ.

Тихо, на око спокійно минають сірі будні на селі. Тільки вряди-годи прориваються цю безнадійну одноманітність свята, що приспішують її повільне темпо. Сільські люди так і звикли числити час не місяцями й тижнями, а святами. І кожна майже подія, що хочби й незначно ворушить їх життям, випроваджує свою дату від якогось святого. Не дивниця, свята ці не є, як у нас міщухів, тільки короткою перервою щоденних занять, значеною у календарі червоними цифрами. На селі кожне свято має свої особливі обряди, попереджувані звичайно довгими приготуваннями, а й закінчення його в часі також дуже необмежене. І саме у цих святочних церемоніях родинних чи загальних свят криється безцінна скарбниця нашої духової культури, вічно живе джерело дослідів над функціями соціяльного життя народу у ріжних стадіях його розвою. У цих звичаях та віруваннях зазначували наші предки своє відношення до світа та до надприродних сил.

У народніх обрядах і в звязанім із ними безконечнім репертуарі тем і мотивів маємо вияв народньої творчости, виконаної тисячелітньою традицією. Це ці майже незаписані живі памятки давньої бувальщини народу, що у своїх співах, діяльогах чи забавах зберегли подекуди дуже ранні, може ще зародкові форми і мотиви.

Буйне обрядове життя наших предків, повне глибокої символіки, поезії та маґічного елементу, переживається й заникає. І нині вже нерідко можна стрінути людей, які зроду не бачили живого народнього обряду, а знають про це лиш стільки, що училися у школі або десь принагідно щось прочитали.

Щоб хоч у частині познайомити ширший загал із нашими давніми обрядами, Товариство „Українська Захоронка" і кооператива „Українське Народне Мистецтво" у Львові улаштовують, як і минулого року, у початках грудня свято народньої ноші, на якому виведуть деякі фрагменти багатого і мальовничого українського фольклору. Побачимо там, на тлі зимового краєвиду, під вікнами сільської хати групу колядників-хлопців зі звіздою, що у піснях закликатимуть щастя та здоровля господареві і всій його рідні. Почуємо поетичні із християнських леґенд черпані щедрівки, де з вірною церемонією заворожується багатство і всяке добро на цілий рік. Роскішно-барвним хороводом пересунуться перед нашими очима обжинки і принесуть зі собою запашний подих рідних піль.

Та безперечно найбільшою атракцією вечора буде справжнє оригінальне весілля, виведене селянами із Стрийщини. Неодин з нас може уперше побачить багатий та дуже складний весільний ритуал, що у деяких світом і людьми забутих закутинах нашого краю задержав велику силу старих-прастарих мотивів та своєрідну красу.

На салі побачимо живі моделі у зразковій реґіональній ноші, а найкращі з них жюрі нагородить виріжненням.

Другу частину цієї цікавої програми виповнить ревія жіночих одягів в українськім стилі, проєкту наших визначних малярок та показ модерних суконь, де прикладені народні взори у ріжнородних деталях, якими так щедро обдаровує нас цьогорічна мода.

М. Пастернакова.

Гнів Постишева з приводу поганої годівлі тварин на Україні.

„Правда" з 12. ц. м. помістила промову Постишева, яку він виголосив на пленумі київського партійного комітету 3. листопада ц. р. Секретар центрального комітету ком. партії і найвищий представник російської комуністичної партії на Совітській Україні обговорив подрібно висліди рільної господарки на Сов. Україні цього року. У своїй промові Постишев не заторкував проблем національної політики. Зате навів безліч чисел про осяги в доставі збіжжа і буряків, про збільшення урожаю і розвиток колхозної літератури. Постишев невдоволений з поганого стану і годівлі тварин. Всі ті завдання, що їх не вдалося виконати цього року, можна буде, на думку Постишева, виконати в 1936. р.

Розстріли в СССР. на Дал. Сході.

МОСКВА, 14. 11. ПАТ. ТАСС повідомляє: Військовий трибунал армії на Далекому Сході засудив у Хабаровську на розстріл двох шпигунів Сорокіна і Бабина, які перейшли до СССР з доручення військової місії одної закордонної держави, яка є в Харбіні. Їх арештували 9. червня у прикорд. смузі з фальшивими документами, зброєю, бомбами, стрихніною та великою кількістю протибольшевицької літератури.

Суперечні вістки з африканського фронту.

АБІСИНЦІ ЗДОБУЛИ 10 ТАНКІВ.

Італійські джерела подають, що армія раса Насібу вже не відступає, але в переполосі втікає. Кружляють навіть поголоски, що рас Насібу з розпуки позбавив себе життя. Ген. Граціяні переконаний, що здобуде Джіджігу та Гарар. Це вможливить італійцям створити одну велику фронтову лінію.

Зовсім інші є абісинські повідомлення. Останній офіційний абісинський комунікат твердить, що під Сассабанег сильні відділи раса Насібу задержали італійський наступ. Після завзятого бою абісинці розпорошили кілька італійських колірових полків, що панічно втікають. У тому ж районі абісинці здобули мабуть 10 танків. Великий відділ італійських танків попав у засідку. Абісинці викопали величезні доли, до яких повпадали танки. Коли залоги танків вийшли, щоб розслідити терен, абісинці вискочили зі сховів та ножами їх вирізали. Тільки кілька танків, що не впали до долів, могли втікти. 10 танків попало в руки абісинців.

АБИСИНЦІ НАПАДАЮТЬ НА ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ.

АДІС-АБЕБА, 14. 11. ПАТ. Управа абісинського Червоного Хреста просила військову владу, щоби вона витолкувала партизантським відділам, що діють на комунікаційних лініях італійської армії, щоб не нападали на транспорти ранених і хворих ворогів. Цісарева підтримала цю просьбу.

Чи Ви вже вислали листопадовий дар українським інвалідам?

Зложіть його негайно! Вашої помочі чекає 2.000 інвалідів УГА!

Процес
за вбивство м н. Перацького
(офіційно зветься „справою Бандери й ін.")

починається

у понеділок, 18-го ц. м., в 10 год. ранку в Окружному Суді у Варшаві.

„Діло" буде приносити щоденно докладні телефонічні звіти про цілоденний хід розправи.

Процес триватиме приблизно 5 тижнів. Представником „Діла" на процесі буде ввесь час ред. І. Кедрин.

Бійки студентів у львівських високих школах.

ЛЬВІВ, 14. 11. ПАТ. Нині дополудня у політехніці й університеті у Львові прийшло з невиясненних досі причин до жалюгідних подій, що їх викликали невідомі справці. Кількох студентів дошкульно побили. Ректорська влада ці події з місця зліквідувала. Виклади у високих школах відбуваються нормально.

КІЛЬКО КОШТУЄ ПОВОРОТ ГРЕЦЬКОГО КОРОЛЯ ДО ГРЕЦІЇ?

АТЕНИ, 14. 11. ПАТ. Ген. Кондиліс заперечує, будьтоби післав королеві Юрієві II. 50.000 фунтів штерлінгів на кошти звязані з поворотом короля до Греції. Ген. Кондиліс заявляє, що вислав тільки 500 фунтів.

Підсумки заворушень в Єгипті.

ЛЬОНДОН, 14. 11. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Каїро, що в учорашніх заворушеннях у Каїрі і Гантазі вбили 3 особи та 147 ранили. Серед ранених більш як половина поліцаїв.

КАЇРО, 14. 11. ПАТ. Уряд у комплеті радить над положенням, що витворилось з причини заворушень.

Стріли на польсько-литовському кордоні.

На польсько-литовськ. кордоні у виленсько-троцькім повіті сторожа КОП постріляла 2 пачкарів, що переводили корови з Литви до Польщі. Одного з них Константина Глеба з Окміон, раненого в ногу, примістили у троцькім шпиталі, другий Антін Вітковський утік на литовську сторону та 100 м. від кордону помер. Литовська гранична сторожа забезпечила тіло аж доки не прийде комісія.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок 10.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 66)

ГМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

Для памяти варто подати, що до першої „гміндівської" сотні зголосилось і відійшло 137 добровольців, а саме: з бережанського повіту 5, з богородчанського 5, з брідського 3, з бучацького 10, з городенського 6, з жовківського 2, з золочівського 4, зі зборівського 6, з надвірнянського 11, з підгаєцького 30, з рavського 8, з сокальського 5, з рогатинського 4, з теребовельського 11, з тернопільського 14, з товмацького 13.

У 1916. році зголосилось і пішло як добровольці до У. С. С. дальшими партіями 119 хлопців з Гмінду, що походили також з ріжних повітів Галичини й Буковини. Отже за той час дав Гмінд 256 добровольців до У. С. С.

Без винятку були це хлопці 16- і 17-літні; старших було заборонено взагалі приймати. І без винятку — хлопці свідомі. Досить сказати, що при першому наборі було між добровольцями 15 прц., при всіх дальших разом 35 прц. неграмотних. Ці добровольці — це були рештки того живого хвиття, яке українська національна свідомість у таборі давала в жертві на оборону дорогої батьківщини. Нехай-же та свята жертвенність і нині з двацятьлітнього віддалення ясним промінням осяює у споминах невеселу гміндівську минувшину!

В історії Українського Січового Стрілецтва і жертовність української молоді із гміндівського табору найде годящий спогад. Але й оця згадка на цих сторінках нехай буде за незабудьку, кинену на могили тих добровольців, що свою самопосвяту припечатали положеними головами, а живою хвалою нехай буде для тих, що війну пережили!

Крім добровільних зголошень до У. С. С-ів, не спинювались у Гмінді ніколи військові примусові набори. Вони почалися переглядом мужчин від 18. до 36. року життя у дні 27. квітня 1915. року. Цей перегляд тягнувся 9 днів. Водночас набирали примусово до воєнних робіт 1250 мужчин. За два роки (1915. і 1916.) переведено в таборі шість головних військових наборів, а три т. зв. „додаткові". На початках, коли ще не було сякої-такої таборової евіденції, — відтак хоч і була, ніколи не була докладна, — переводили військові набори „навгадь". Ні докладне число виселенців, ні їх імена й назвища, ні місця замешкання не можна було безсумнівно устійнити. Велику скількість візвань годі було доручити візваним. Їх або в таборі, або взагалі не було. Військові комісії радили собі проти такого лиха гутак, що найперш обгороджували ввесь табор густо наставленими вартовими, щоб ніхто не дременув. Потім по черзі за бараками кликали перед комісію всіх мужчин. Горе, хто затратив, або кому — бо й таке водилося — вкрадено переглядову посвідку. Брали вдруге, без огляду на те, як називався і відкіля походив. Коли ж мали примусово набирати до воєнних чиннтьб, уночі окружували військом догідні чотири бараки, коли не цілу секцію, і брали навгадь. Яких признали до робіт здатними, тих варта з місця відпроваджувала до окремого бараку і сторожила аж до виїзду. При першому примусовому набиранні до робіт у другій половині квітня 1915. р. придлено мене до тієї комісії як перекладача й інформатора. Мали набрати 1250 мужчин, набрали лише тисячку; решти зріклися. Всеж удалося багатьох хирявих видуженців вирвати з кігтів тієї неситої комісії. Набраних повезли до робіт над італійський кордон, що вельми пригнобило масу, бо нищило загальну надію на недалекий кінець війни.

Дня 17. травня того самого року зїхала військова комісія наскоком, про свій приїзд навіть таборової управи не повідомивши, і перевела додатковий перегляд мужчин від 18. до 36. року. Опісля дали з наборами спокій 4 місяці. Аж у понеділок 27. вересня 1915. р. почалася нова головна бранка від 17. до 55. року життя, яка тяглася повні 2 тижні. Мусіли ставати перед комісією всі, без огляду, чи вже коли ставали, були звільнені, суперарбітровані, чи — ні. Всі! Брали, хто лиш власними силами на ногах тримався. За 1916. рік набирали тричі: найголовніші бранки були 28. серпня і 8. жовтня. Тоді брали вже й недужників. Можна собі уявити, які — після таких наборів — по таборі ще плентались мужчини!..

Така була жертовність крови!

Щодо матеріяльної жертовности виселенців у гміндівському таборі, то можнаб зустрітися із сумнівними похитуваннями голови: як можна говорити про якусь видатнішу жертовність людей, що самі боролися з крайньою нуждою? А проте це правда; гміндівські виселенці дали докази великої матеріяльної жертовности, з якої — поминаючи всі принагідні збірки — повстали дві поважні фондаційні установи: „Воєнна фондація українських збігців у Гмінді" і „Гміндівський Інститут для українських сиріт з Галичини й Буковини".

(Далі буде.)

З комітету дружби народів Кавказу, Туркестану й України.

Париж, 10. листопада 1935.

2-го листопада відбулося в Парижі під головуванням п. А. Чхенкелі, б. міністра Грузії, річне засідання Комітету дружби народів Кавказу, Туркестану й України. Секретер К-ту п. Абас бей Алібеков подав звіт з діяльности К-ту за минулий рік, зазначивши, що К-т у тому часі влаштував: 1) два великі зібрання з рефератами, а саме п. Рене Пінота на тему: „Національне питання на Сході Европи" під головуванням п. Суліе, заст. голови комісії закордонних справ палати послів і реферат бувш. посла маркіза де Магальона на тему „Українська посезія" при допомозі Комітету „Франс Орієн"; 2) реферат п. Чокаєва на тему „Східний Туркестан" і реферат п. Расул-заде „Про ухили в совітському Азербейджані"; 3) академію памяті марш. Пілсудського.

Крім цих виступів К-т мав 12 своїх внутрішніх зборів, на яких вирішувано ріжні справи, вислухано реферати членів і запрошених гостей, відчитувано звіти про подорожі членів К-ту і про виступи, заініційовані Комітетом.

Гармонійна праця членів Комітету також дуже сприяла й уможливлювала виступи репрезентованих ними народів у Женеві перед Лігою Націй.

Другою точкою засідання К-ту були перевибори Президії К-ту. Передтим, як скласти Президію, проф. О. Шульгин запропонував ушанувати повстанням память померлого Алі Мардан бека Топчибаші, роковини смерти якого майже припали на день засідання Комітету. Потім проф. Шульгин дав характеристику роботи Комітету, підкресливши повну дружність та активність членів Комітету. Пояснював це складом Комітету і системою, яку покладено в його організацію (кожна національна секція згідно зі статутом представлена двома особами, що мають довіря своїх національних організацій і звязок з ними, та разом з тим входять до Комітету персонально). Це все разом дає в значній мірі стабільність роботи і складу Комітету.

Збори, вислухавши звіт Президії, одноголосно висловили їй подяку і на знак довіря так само одноголосно перебрали її на другий рік у повному складі, а саме: головою проф. О. Шульгина, заступником п. Мустафу бея Чокаєва і секретером п. Абас бея Алебекова.

НОВИНКИ.

— Одинока українська **ф а б р и к а ф у т е р** „Хром", Пр.-Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра.

— **Концерт з творів Гендля і Баха** — 15. XI. ц. р. в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка (вул. Шашкевича 5). Початок 8.15 вечір. Виконавці: „Львівський Боян", „Сурма", пп. Д. Бандрівська, Е. Перфецький та Р. Савицький. Білети в ціні 2.40—0.65 зол. (вже включно з магістр. податком) продає „Союзний Базар", вул. Руська 20. 673 2—2

— **Два відчити:** „Кріза держав" д-ра Волод. Старосольського відбудеться 16. листопада ц. р. в 18. год. в салі „Бесіди", вул. Рутовського 22; і дня 20. листопада ц. р. в 18. год. в тійже салі відчит Мих. Островерхи п. н. „Італія — побут, мистецтво". Оба відчити влаштовує Т-во Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові.

— **Українські установи в Сколім** улаштовують дня 21. листопада ц. р. ювилей 30-літньої душпастирської і громадянської діяльности в цілій Скільщині о. дек. Михайла Мосори, пароха в Сколім.

— **Новий український щоденник.** Окремі афіші, розліплені по Львові, заповідають, що в пятницю 15. листопада ц. р. появиться у Львові новий щоденник п. н. „Українські Вісти". Щоденник буде редагувати п. Дмитро Паліїв. Про напрям щоденника в афішах нема і згадки. Та його не важко додуматись. Буде це щоденник, що як і всі інші дотеперішні періодики, які редагував п. Д. Паліїв, матиме за завдання поборювати національну політику Українського Національно-Демократичного Обєднання та його Парляментарної Репрезентації. Ніякої позитивної програми національної політики в теперішніх обставинах цей щоденник напевно не розкриє і не намітить. Бо для нього під редакцією п. Д. Палієва вистане сама негація того, що робиться на нашому політичному відтинку.

— **Засідання фільольогічної секції Наукового Товариства ім. Шевченка** у Львові відбудеться в суботу, дня 16. листопада 1935. р. в бібліотеці Товариства в 6. год. ввечір. На порядку дня реферати праць: 1. Т. Пачовський, Відгуки твору П. Скарги „Żywoty świętych" у „Житіях" Д. Тупталенка; 2. † А. Артимович, Потенціяльність мови; 3. І. Свєнціцький, Дипльоматична форма договорів Руси з греками; 4. Біжучі справи.

— **Панахида на могилі М. Шашкевича** відбулася як що року, так і цього, 7. XI. пополудні заходом „Читальні українських студентів богословів". Панахиду відправив о. мітрат д-р Й. Сліпий в асисті о. сов. Ст. Рудя, о. д-ра Л. Глинки, діяконів та пристоящих. Панахиду співав хор богословів. Проповідь-слово виголосив Роман Дурбак, студ. V. р. теольогії. Акордні звуки хору і щирі слова проповіди настроювали душі присутніх поважно і бадьоро.

— **Велике віче у справі загальної амнестії.** Комітет, що його вибрали на амнестійній конференції у Львові 10-го ц. м., скликує на неділю 17. листопада ц. р. в год. 10. вранці у салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі велике віче в справі загальної амнестії. Згадана амнестійна конференція найшла великий відгук у найширших суспільних колах, тому треба сподіватись на недільному вічу масової участи громадянства.

— **Повітова рада в Турці.** На засіданні повітової ради в Турці вибрано членами повітової опікунчої ради: о. крил. Івана Федевича, кс. кан. Павла Конколя і дир. Ад. Бернштайна. Членом воєвідської ради для господарських справ вибрано Нестора Саламона, землевласника з Комарник.

— **Рільничі покази.** Як повідомляє агенція Всхуд, у Копичинцях і Васильківцях уладжено два покази праць рільничого приспосіблення при участи 22 гуртків польської молоді, зорганізованої в польській рільничій організації та української із Сільського Господаря. Експоненти одержали ріжні нагороди, як фахові книжки, рільничі часописи й овочеві деревця.

— **Нові „стшелецькі" доми.** В Лисці пов. Станиславів відбулося посвячення „стшелецького" дому при участи представників цивільної й військової влади. Посвячення подібного дому відбулося теж у Вільці Роснівській пов. Яворів.

— **На допомогу академічній молоді.** Під проводом міністра внутрішніх справ Влад. Рачкевича відбулося засідання головної ради Т-ва прихильників академічної молоді у Варшаві. Рада ухвалила м. і. додаткову субвенцію у висоті 180 тисяч зол. на допомогу для молоді. Фондами розпоряджають воєвідські комітети т-ва. Чи скористає з цього українська молодь, що такої допомоги потрібує найбільше?

— **Безробітні мають зголошуватися ко контролі.** В найвищому адміністраційному трибуналі знайшлася принціпіяльна справа позбавлення права до підмоги на випадок безробіття з причини неявлення до контролі. Трибунал рішив, що безробітні умові працівники обовязані зголоситися до реєстрації з початком і кінцем кожного місяця в речинцях, які означить контрольний уряд. Хто не зголоситься, тратить право до підмоги за один місяць, а коли це повториться, за три місяці.

— **Політичний процес.** Окружний суд у Луцьку розглядав справу 20-літного Михайла Чигини, якому закинено, що належав до тайної організації українських націоналістів, де був пресово-пропагандовим референтом і поширював між шкільною молодю в Луцьку та на провінції протидержавні летючки. Обвинуваченого засуджено на 5 літ вязниці з позбавленням громадянських прав на 10 літ.

— **Придорожні дерева в Станиславівщині.** У станиславівському повіті відбулося цієї осени масове обсаджування повітових доріг деревцями черешень і морви. Засаджено разом коло 2 тисячі штук. Взагалі станиславівський повіт обсадив останніми роками публичні дороги овочевими деревами у скількості коло 20 тисяч штук.

— **Пожежі.** В Камінці пов. Станиславів згоріла загорода господаря Івана Михайлова, який при гашенні пожежі так тяжко попікся, що того самого дня помер. Вогонь повстав від прядива, яке запалилося. — В Ямниці згоріли господарства Катерини Смеречанської і Василя Бульби. В цьому селі взагалі горить часто, при чому причини пожежі не викрито. — У Пробіжкій пов. Копичинці з причини необережности з вогнем у моторовому млині експльодував збірник ропи. В короткому часі цілий млин станув у вогні і згорів до тла. В часі пожежі згоріла живцем 48-літня Анна Орнатовська із Жабинець, що спала на мішках. Серед переполоху не встигли її збудити. — В кольонії Дворжище біля Янова віленського воєвідства вибухла пожежа і при сильному вітрі знищила 65 господарських будинків і мешкальних домів. Підчас ратункової акції попеклося тяжко 11 осіб, з яких дві померли.— В Яхівцях пов. Збараж згоріло 8 господарств. Вогонь повстав у господаря Андрія Маєброда, який навмисне підпалив свій дім, щоби дістати асекураційне відшкодування. — На фільварку у Золотому Потоці згорів дах палати Ал. Гневоша.

— **Родинна крадіж.** У звязку з крадіжою 3.000 зол., що їх купець Мозес Лев переховував під ванною у лазничці (вул. св. Анни 9), арештовано Мозеса Шварона, який признався, що вкрадені гроші дістав від своєї жінки і сховав у Колодіївці пов. Скалат. І справді поліція знайшла у вказаному місці готівку 2.650 зол., бо решту Швадрон уже пропутав. Швадрона і його жінку Естеру, своячку окраденого Лева, передано в розпорядження слідчого судді.

— **Краєва хроніка.** До громадського уряду в Лукавиці пов. Новий Санч вломилися злодії й розбивши касу, вкрали готівку 2.000 зол. — В Ясниськах коло Брухович під Львовом брати Новаки побили мотиками Івана Ясінського якого в безнадійному стані привезено до шпиталю. — У Перемишлі застрілився 30-літний друкарський машиніст К. Волиняк, що був теж театральним машиністом у „Фредреум". — У Стрию повісився на дереві Орнатовський, рахунковий урядовець місцевого окружного суду. — У цегольні в Бушковичах, пов. Перемишль, застрайкували робітники. — У Станиславові кинулася з мосту при Галицькій вулиці 54-літня Марія Глуско. Її врятували. — Станиславівський суд засудив поліцая Северина Словіцького на 7 місяців вязниці за систематичні крадежі роверів. — До шпиталю в Станиславові привезли 11-літнього хлопця Мих. Домбровського, що застроївся денатуратом. — У Холмі застрілився 26-літній Вацлав Соліковський, референт пашпортових справ у повітовому старостві. — В Луцьку арештовано В. Шульгу, учня української гімназії, під закидом, що належить до нелегальної української організації. — В Турці н. Стр. застрайкували кравецькі робітники, домагаючись підвишки зарібків. — В Синькові пов. Заліщики арештовано Анну Ільницьку, що вбила свою 11-місячну нещлюбну дитину, проколовши їй серце голкою.

— **Львівська хроніка.** Підчас симфонічного концерту в гардеробі кінотеатру „Аполльо" хтось украв драматичному артистові Людв. Сольському портфель з готівкою 170 зол. — Апеляційний суд затвердив присуд першої інстанції, що засудила Роберта Бача, урядовця ЗУПУ, на два роки вязниці за спроневірення 17.175 зол.

— **Смерть робітника.** При стинанні дерева в лісі синевідської фірми „Годуля" в Зубриці біля Сколього привалило дерево 28-літнього робітника Василя Сеньова із Сопоту. Інші робітники кинулися негайно йому на поміч, але добули тільки неживого. Компетентна влада повинна вглянути в умовини, серед яких згадана фірма веде експльоатацію лісів, бо зі самого Сопоту вже кільканацять робітників стратило при ній життя. Брат Сеньова погиб торік подібним способом.

— **Убив брата гранатою.** В селі Репішках на Зиленщині сталася незвичайна подія. 25-літній Вінцент Шекштело за намовою своєї приятельки рішив позбутися свого придуркуватого брата, Франца. Він положив під дверми артилерійську гранату і коли брат отворив двері, настав вибух, що розірвав його на кусники. Жорстокого брата арештовано.

— **Короп велетень.** При спущенні води зі ставу в Ходорові зловили коропа, що своєю величиною побив мабуть рекорд усіх краєвих коропів. Короп велитень важив 30 кг.

— **Бандитизм у краю.** В селі Ціхе пов. Новий Торг громадську варту заатакували в ночі бандити, стріляючи з крісів. Одного вартівника вбили, а двох інших ранили тяжко. Повідомлена поліція пустилася за бандитами в погоню й одного з них зловила з крісом у руках. На другий день вечором зібралося кількадесять мешканців села і зловили чотирьох інших членів бандитської шайки, причому побили так тяжко, що два з них померли. На місце приїхав незабаром повітовий староста з поліцією. Стверджено, що бандити мали на сумлінні чотири підпали і кількадесять крадіжей з останніх тижнів.

— **З Польщі.** Органи скарбової контролі викрили в часі останньої люстрації на терені виленського воєвідства 32 тайні горільні самогону і сконфіскували 1065 літрів випродукованої горівки. — У Варшаві засудили на 1 рік вязниці фотографа Леона Заленгу за уведення своєї експедієнтки Чарнецької, яка звільнена з праці скінчила самогубством. — В Рудковичах біля Білощавка згоріло 16 господарських будинків і 7 хат, при чому згорів 73-літній Іван Степкевич, а його жінка тяжко попеклася. — На передмісті Столпно в Межирічу 60-літній Павло Литвинюк згинув від бугая, що потолочив його рогами.

— **Жиди не можуть бути професорами.** У виконанні норимберських постанов німецький уряд заборонив уживати професорський титул багатьом німецьким ученим жидівського походження. Жертвою цього розпорядку стали м. і. фільософ Альойз Фішер і голосний спеціяліст нозкових недуг д-р Филип Блявт. Професорський титул може прислугувати тільки расово чистим німцям, які тільки можуть бути вчителями свого народу.

— **Зріст населення Росії.** Агенція Тас повідомляє, що число мешканців у Совітському Союзі побільшується з кожним роком. Природний приріст населення за першу половину цього року дав у промислових осередках пересічно 15—24 про міле. В останніх сімох роках число мешканців СССР зросло на 21 міліонів.

— **На висоті 22 і пів кільометра.** Як повідомляють з Америки, стратосферичний бальон „Експльорер" вилетів минулого понеділка в Рапід Сіті в Дакоті й осягнув висоту 22.570 м. Є це новий стратосферичний рекорд. Термометер на цій висоті показував 60 ст. Цельзія нижче зера.

— **Кривава бійка в суді.** В Букарешті після вимові присуду на Мих. Стелеску, голову „Залізної Ґвардії", прийшло до кривавої бійки між прихильниками і ворогами тієї організації. На судовому коридорі вивязалася завзята стрілянина, наслідком чого у всіх салях перервано розправи. Обережніші почали вискакувати крізь вікна. Півгодинну бійку зліквідувала поліція, при чому ввесь коридор був залятий кровю. Ратункове поготівля перевязало також кількох поліцистів, що інтервеніювали при подіях.

— **Перша жінка пастор.** В Англії звернула на себе увагу Агнес Ройден, що здобула докторат теольоґії і недавно була висвячена на першу на світі жінку пастора. Вона має тепер 59 літ і вважається одною з найкращих бесідниць в Англії. Вона є пацифістка і заслужена суспільна діячка. Працювала довший час в Індіях.

— **Самосуд.** В Альтайрі у стейті Тексас місцеве населення повісило на дереві двох муринів, на яких падало підозріння, що вбили білу дівчину. В місцевости Ріплей в західній Вірджінії поліція знайшла спалене тіло невідомого мурина. Хтось повісив його на дереві, обляв нафтою і підпалив.

— **Ограбили банк.** З міста Петерсон в Австралії повідомляють про незвичайно смілий бандитський напад на тамошню філію Австральського банку. Шістьох бандитів, озброєних у скорострілі, впало до банкового будинку і стероризувавши персонал та клієнтів, зрабували 18.000 фунтів штерлінґів. Заки службовці стямилися, бандити втікли на мотоциклях.

— **Совітське судівництво.** Большевицька „Правда" обговорює в передовиці недостачі совітського судівництва, при чому стверджує, що совітський суд виконує політику партії, борючись з протисовітськими елементами. Часопис стверджує, що досі в совітському суді нема порядку: представники судівництва вагаються в оцінці хуліґанства, зловживання влади, простацького відношення до жінки і т. п. Справи лежать нерозглянені цілими роками. Судейські кадри не мають потрібної освіти. Провінціяльні суди мають судовиків, що не мають нічого спільного з судівництвом. Суди містяться правильно в найгіршій домівці.»

— **Учителька згоріла у школі.** Одна учителька вечірньої школи в Льондоні наблизилася підчас лекції занадто близько до печі і через це займилася на ній одіж. Нещасна згоріла живцем на очах учнів.

— **Праця на ріллі замісць вязниці.** Китайський уряд рішив у провінції Кіянсу перевести досвід з бандитами й іншими злочинцями, осаджуючи їх під строгим доглядом на ріллі. До цього призначив 8 тисяч моргів землі, на якій поселить злочинців, вишколених у рільництві. За три роки такої праці засуджені стануть самостійними рільниками. Земля є дуже врожайна. так що перешколення відбувається серед найкращих умовин. Влада рахується з психольоґією поселенців і вірить, що вони зможуть зірвати зі своєю минувшиною. Праця на ріллі і надія дістати землю на власність заохотить їх до цього. Якщо цей досвід удасться, уряд установить подібні фарми також в інших провінціях.

— **Нова реформа в Туреччині.** Турецька влада знесла слова „бей" і „бейова", що служили досі в Туреччині до означення мужчин і жінок. Відтепер турки і туркині мають говорити до себе із французька: монсіє, мадам і мадмуазель.

— **Не смійся з власного дотепу.** З Мільвокі повідомляють про незвичайну смерть 53-літнього Отона Грабовського, якому при обіді оповідав якийсь Ягодзінський, як то він пострілив заяця, що важив 35 фунтів. На це Грабовський заявив, що то нішо, бо він раз уполював заяця, який важив 38 фунтів. Притім почав так сердечно реготатися зі свого концепту, що нагло впав на підлогу і сміючись, умер.

— **Ріжні вістки.** В Еквадорі на основі декрету екзекутивної влади вивласнено в користь держави всі церковні добра. — Перувіяський уряд заборонив привозити із заграниці всяку комуністичну літературу, а також висвітлювати фільми, прихильні для комунізму. — На Сахаліні снігова лявіна засипала місто Гакасков. Із 200 погребаних осіб добуто 40 трупів

З театру.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ІМ. І. ТОБІЛЕВИЧА: „ГОРИ ГОВОРЯТЬ". Інсценізація з повісти У. Самчука — Р. Антоновича й І. Тарнавського на 6 картин.

Гадають у нас, що з повісти легше зробити песу, ніж придумати самому сюжет. Є в повістях діяльоґи, які легко перенести на сцену, але нема в повістях нитки, що їх звязує. Там, де повістяр дає описи, характеристику героїв і змальовує середовище, драматург мусить шукати зовсім інших засобів, щоб глядач мав оману живих постатей і дій.

Перерібники Самчукової повісти зріклись готових її діяльоґів і розбили її сюжет на поодинокі яви по свому. Те, що в повісті має найбільшу драматичну силу — любовна історія гуцула з інтеліґентною мадяркою (байдуже, чи все це психольоґічно глибоке і вірне) — у сценічній перерібці зійшло на другий плян. Те, що в повісті є тлом і малюнком середовища — перемінилось у головну акцію. Акція ця йде за схемою давніх побутових пес. І-а дія починається як „Дівча з Маслосоюзу" (тричі танок і музика) і хутко переходить у патріотичну народню песу.

Зворушливі це моменти нашої визвольної війни, як наші ватуркані верховинці, що не знали про те, хто вони: мадяри чи якісь-там русини, дозрівають до національної свідомости під впливом воєнних подій. Але вислухувати на сцені міркування дядьків на цю тему, промови до них та сільські меморіяли — зовсім нецікаво, головно тоді, коли старий гуцул говорить, як матурист і молоді, як кандидати на послів. Маємо перед собою ввесь час представників маси і саму масу, а щоб орудувати на сцені таким матеріялом, для цього треба передати враження руху, стихійних відрухів, хвилювання. На малій сцені (навіть якби автори вміли це зробити) так задумана песа навсього не вийшла би.

Те саме з війною. Можна глядачам пригадувати вистрілами і балачками про війну, де йде акція, але цього мало і коли не маємо того самого, що в кіні — могутніх картин, хочемо бачити одиниці і те, що вони переживають. Аж до IV-ої дії повторяються самі вічеві поклики і вся вона виключно на тему хліба, зовсім зайва. Коли не рахувати вигуків і вистрілів за драматичну акцію, то акція починається ледви в V-ій дії, і то зовсім недоцільним інтермецом в географічною картою. Або маємо реалістичну песу з такими людьми, як їх бачимо щодня, або поетичну фантазію і тоді можна слухати телеграфічних вісток над Европою.

Автори хотіли дати приспішене темпо, оперуючи штрихами. При цьому не мали часу на типи; ніодна з дієвих осіб не зарисована так, щоб цікавила нас як жива постать; не диво, що нитки конфліктів між такими епізодичними гістьми на сцені починають завязуватись щойно в V-ій дії. Але й тут „кримінальний" бік конфліктів бере верх над провідною думкою песи та над психольоґією її героїв. Сцена, де наші стрільці приневолюють чужинку стати шпигункою, зрадити свій нарід, обіцюючи їй свідомо брехливо, що за це дарують кару смерти її батькові, — хоч і пахне воєнною огидою, а проте незгідна з духом Самчукової повісти.

Остання дія трохи ратує загальне враження тому, що в ній єдиній є трохи драматичного нерву. Але психольоґічно вона неповязана з попередніми; якби чоловік, якого вбиває тут жінка як зрадника, навернувся нараз і вступив до українського війська — то й це не змінило би в нічому всієї песи.

Нема в песі виведеного конфлікту між двома молодими гуцулами за одну дівчину; не видко великого кохання мадярки до гуцула; нема великого духового перелому, коли мадярка відрікається гуцула і він розстається з нею; нема ніодного сильного почування, що став двигуном драматичної акції, вображеного так, щоб ми бодай трошечки хвилювалися з героями і стежили за тим, що вони переживають. Усе це підсолоджене такою відомою всім нам фразеольоґією, що бачимо тільки шамотню авторів із сценічною технікою. Актори не мали роль. Єдиний Тимчук дав в останній дії добру драматичну сцену.

Львівська публика, що виповнила салю, погоджувалась, що песа може мати успіх на провінції. Саля „Окія", де йшла вистава, надається дуже добре до інтимних пес, що не потребують великої обстанови.

м. р.

Відозви й комунікати.

КУРС ДЛЯ ПРОВІДНИЦЬ ПАНСІОНІВ У ПІДЛЮТІМ

Курс для провідниць пансіонів чи гостинниць задумує Союз Українок уладити в Підлютім, як уже в „Ділі" було оголошено, де п. Чапельська Галя дає до диспозиції свій будинок і приймає на себе управу інтернату для курсанток. Науку вестимуть відповідні фахові сили. Курс у Підлютім зовсім відповідає подібним курсам у Закопанім, де уряд, не щадячи фондів, дає змогу жіноцтву вишколитись у цім напрямі. Підлюте саме підхоже на ведення таких курсів, бо, як місцевість живцева, дає змогу курсанткам набути не лиш фахові відомости, але також життєві симпатичні умовини. Прегарна, лісиста околиця, високі гори, дають змогу використати всі можливі спорти, як купелі річні, прогульки вузкоторовою залізницею, туристичні прогульки в гори; в самім Підлютім до вжитку гостей є теніс, а зимою лещетарський спорт, чи пак чудові лещетарські прогульки. Літніми місяцями приїздить до Підлютого на лікування багато української інтеліґенції, що вносить немало руху й життя в супокійні гори, покриті смерековими пралісами. Приміщення самого інтернату дуже гарне, соняшне й обширне, при стації вузкоторової залізниці. Курсантки набудуть у Підлютім при малій місячній оплаті за харч і науку відповідних предметів фахове знання і стануть у рядах фахово вишколених жінок до спільної праці для здобуття кращого завтра.

Курс мусить тревати рік із перервою на час літніх ферій, коли курсантки матимуть нагоду відбути по пансіонах чи лічничому заведенні практику, про що постарається управа курсу.

Програма курсу: Потрібна освіта 6 кляс середньої школи або їй відповідної. 1) Організація готелів та пансіонів. 2) Туристична географія. 3) Товарознавство. 4) Гігієна особиста і хати. 5) Перша поміч. 6) Спортові засоби. 7) Дієтика. 8) Естетика мешкання. 9) Товариське поведення. 10) Книговодство. 11) Кореспонденція. 12) Калькуляція. 13) Рахунки.

Практика. Куховарство з увагою до дієтичних страв. Ведення спіжарні, порядки. Прання і прасування. Направа і шиття білля.

Всякі інформації подає п. Чапельська Галя у Львові, пл. св. Юра 5. Курсанток може бути 16—20 осіб. Тоді можна буде добре поділити працю так, що кожна курсантка матиме спромогу перейти кожну ділянку курсу теоретично і практично.

Курс зачнеться в половині грудня ц. р.

ДИВОГЛЯДИ.

ХТО МАЄ НАЙДУРНІШУ ПИКУ?

В американськім Ню-Орлеансі виходить гумористичний журнал. Придумав він для своїх читачів небуденний конкурс: той, хто матиме найдурнішу пику, дістане велику нагороду. Більш як 100 осіб ставуло до конкурсу. Жюрі мало клопіт. Одно обличчя було дурніше від другого. Нагороджений дав свою згоду, щоб його фотографію помістити на постійне на першій сторінці журналу.

ШКОЛА ДЛЯ НАРЕЧЕНИХ.

У Нагасакі є школа, що підготовляє дівчат до подружжа, висилаючи їх до Манджуко. Цими днями вислали туди 2000 наречених із „свідоцтвом зрілости". У березні 1936 р. вишлють туди нових 7000 дівчат з такими свідоцтвами.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Львів 1. листопада 1935. Р. IV. Ч. 21. Зміст: Комунікат у справі Педагогічного Зїзду. Володимир Бірчак: Марійка (фейл.). — Розбудовуймо рідношкільні бібліотеки. — Українська молодь у Парагваї. — Українська школа у Варшаві. — Ва.: † Агенор Артимович. — Олександер Барвінський: Моя робота на полі шкільного письменства 1870—1925 (Вимок зі „Споминів з мого життя"). — Степан Конрад: Учитель і громадянство. — Як вчиться молодь у кольоніях. — З життя Рідної Школи. — Ріжні вісти.

КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ, вістник Генерального Інституту Католицької Акції гр.-кат. Галицької Церковної Провінції. Львів, жовтень 1935. Р. II. Ч. 3-4.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ. Відень. Ч. 9-10. Рік XI. за вересень-жовтень 1935. Зміст: М. Секретар: Філятелісти і пошта. — І. Шайнгавз: Науково-просвітні установи на марках Европи. — М. Сокій: Найдивніша пошта на світі. — Листування Редакції. — Пресовий фонд „У. Ф.". — Осторога. — І. Турин: Марочна географія У. Н. Р. — В. Тойбер: Марочні предтечі У. Н. Р. — Нові марки. — Дрібні вісти. — Критика і бібліографія. — З філятелістичних журналів. — Від Адміністрації. — Дарові премії.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ГОЛОС, орган Т-ва „Учительська Громада" в Ужгороді. Ужгород, листопад 1935. Р. VI. Ч. 9.

ВОГНІ, ч. 3 (52). Рік VI. Листопад 1935. Зміст: Е. М. Аріадт: Вірш. — Л. Чатинський: Дух Минулого. — Вибрані книжки в днів змагань. — М. Кузьмович: Ставка на молодь. — З мандрівок репортера. — Лицем до дійсности. — Надіслані книжки і журнали. — Ілюстрації.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 15. XI. год. 8. веч. Аб. 4. „Фридрих Великий".

Субота, 16. XI. год. 3.30. Перший раз Театр Ортима для дітей і молоді; год. 8. веч. Прем'єра. Аб. 5. „Ревізор".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 15. XI. нечинний.
Субота, 16. XI. нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Тайна пристрасної жінки".
АПОЛЬО: „Княжна чардаша".
АТЛЯНТИК: „Золоте озеро".
ВАНДА: „Каріока" і „Схоплення".
ГРАЖИНА: „Любощі".
КАСИНО: „Сон літньої ночі" на осн. Шекспіра (реж. Райнгарда, музика Мендельзона).
КОПЕРНИК: „Бенгалі" (Ґейрі Купер).
МАРУСЕНЬКА: „Бенгалі" (Ґейрі Купер).
МІРАЖ: „Пан без мешкання".
МУЗА: „Чоловіки до вибору".
ПАКС: „Ескімо".
ПАЛЯС: „Епізод".
ПАН: „Авдієнція в Ішлю" (Секе Сакаль, Марта Еґерт).
РАЙ: „Циганські мельодії".
СВІТ: „Вероніка" з Фр. Ґаль.
СОНЦЕ: „Грішник", ревія „Лише під волос".
СТИЛЕВЕ: „Це люблять мужчини" та ревія.
ТОН: „Румба".
УТІХА: „Вовкулак" і ревія.
ХИМЕРА: „Пекло" на осн. Дантого та Тижневик із Абісинії.

Закордонне радіо.

Пятниця, 15. листопада 1935.

Відень (506,8) 9.55 Орг. музика, 11.45 Муз. новини, 15.35 Камер. музика, 19.25 „Кавалерія Рустікана", „Паяци" оп. Масканія. **Братаслава** (298,8) 16.50 Спів. **Брно** (325,4) 21.45 Клясична скр. музика. **Прага** (470,2) 12.35 Легка музика, 17.10 Концерт дутого квінтету, 19.30 „Фіделіо" оп. Бетовена. **Париж** (1648) 18.30 Концерт симф. орх., 21.00 Спів. **Білгород** (437,3) 11.00, 12.00, 16.00 Концерт, 20.00 Хор. **Берлін** (356,7) 16.30 Нар. балляди, 17.00 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1571) 16.00 Популярна музика, 19.00 Кохання — розр. концерт. **Кельн** (455,9) 21.30 Нім. пісні (спів, муз.). **Ляйпціґ** (382,2) 15.15 Камер. музика з часів бароко, 21.30 Форт. тріо. **Мінхен** (405,4) 16.10 Пісні Баха, Шумана, Шуберта, 21.30 Кабарет. **Будапешт** (549,5) 12.05 Циг. музика, 13.40 Форт. ресітал, 18.30 Сольо на гітарі, 19.30 „Богема" оп. Пуччінія. **Мілянo** (221,2) 12.30, 17. Легка музика, 19.15 Муз. всячина. **Рим** (420,8) 20.50 Концерт, 22.15 Танк. музика.

Субота, 16. листопада 1935.

Відень (506,8) 19.15 Арії та пісні (Стабіле барит.). 19.47 „Лицар Пасман" оп. І. Штравса, 22.10 Австр. композитори. **Прага** (470,2) 11.55 Легка музика, 18.05 Триста літ форт. музики. **Париж** (1648) 17.00 Легка музика, 21.00 Спів, 21.45 „Грізельда" літ. казка Маснета. **Білгород** (437,3) 13.15 Нар. пісні, 18.30 Спів. ресітал. **Берлін** (356,7) 12.00 Концерт, 16.00, 23.00 Вес. авдиція та вікендовий концерт. **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.15 Музика для молоді, 20.10 Дур і моль, танк. вечір. **Мінхен** (405,4) 11.00 Легка музика, 15.15 Шведські пісні (Кабуш сопр.), 19.35 „Вільний стрілець" оп. Вебера. **Будапешт** (549,5) 17.30 Мадярські нар. пісні, 18.55 Форт. ресітал, 21.40 Концерт оп. орх. **Мілянo** (221,2) 11.30 Легка музика. 20.50 Симф. джез. **Рим** (420,8) 13.15, 19.15 Легка й попул. музика, 20.50 „Трубадур" оп. Вердія.

Львівське радіо.

Пятниця, 15. листопада 1935.

6.30 Ранішня авд., 6.50 Легка музика з гр. пл., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для ст. дітей: Про 11. листопада, 12.40 Легка, сальон. муз., 13.45 Хвилина домашнього господарства, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка музика з гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт дутої орх., 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Для ст. дітей: Хвилинка питань, 17.00 Смерть — учителька життя — відчит із пол. анатомії, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Форт. ресітал, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Сп. ресітал Ґерг. Ґішета в супр. форт., 18.30 Листи та програми, 18.40 Опіка над закорд. поляками, 18.45 Концерт міш. хору, 19.00 Невідомий змисл, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.30 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 20.00 Акт. монольоґ, 20.10 Симф. концерт; у перерв. ок. 20.50 Веч. денник, із суч. Польщі, 22.30 „Його величність шофер" — трансм. із фільм. ательє, 22.50 Музика з гр. пл.

Субота, 16. листопада 1935.

6.30 Ранішня авд. 6.50 Легка музика з гр. пл.; у перерві ок. 7.20 Ранішня авд. 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник. 12.15 Концерт орх., 13.25 Хвилина дом. господарства, 13.30 Концерт бажань, 14.30 Легка муз. з гр. пл., 15.00 Фрагм. із пов. Вітліна „Сіль землі". 15.15 Польська морська торговля, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт орх., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Орг. твори. 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Душа мови та душа краю, 17.15 Новини з гр. пл., 17.45 Дикий лебідь, 17.50 Гутірка про Закопане, 18.00 Для дітей: „Історія Марціянника та його вузлик „Власійко", 18.30 Огляд видавництв, 18.50 Сільва рерум, 18.45 Співачки з гр. пл., 19.00 Нові джерела до історії Львова, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Муз. мозаїка (муз., пісеньки), 20.45 Веч. денник. 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Летунство Польщі, 21.30 Весела Сирена, 22.00 „Чар вальса" оп. О. Штравса, 23.20 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

На нинішній варшавській біржі нотовано такі курси: Берлін 213.45, 214.45, 212.45, Копенгаґа 116.80, 117.35, 116.25, Голяндія 360.90, 361.80, 360.00, Льондон 26.15, 26.28, 26.02, Ню Йорк чеки 5.31.50 5.34.56, 5.28.50, Н. Йорк кабель 5.31 і пять восьмих, 5.34 і пять восьмих, 5.28 і пять восьмих. Осльо 131.35, 132.50, 130.70, Париж 35.01, 35.10, 34,92, Прага 21.96, 22.01, 21.91, Швайцарія 172.85, 173,28, 172.42, Італія 43.12, 43.24, 43.00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 14-го листопада ц. р. кооперативам платив за:

		льоко Львів,
1 кг.	масла десерового бльокового без опакування	2·50 зол.
1 кг.	масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.54·50 „
1 кг.	масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по	2·60 „
1 л.	молока	0·16 „
1 л.	сметани	0·75 „
1 к.	яєць	4·50—4·55 „

Тенденція на масло зниж кова, на молоко звишкова, на яйця сильна, на сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 18. XI. н. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курячий молодняк 0·90 — 1.30 І. кл.	0·90 зол.
Курки однорічні І. кл.	0.85 „
Качки годовані з ясним опір.	0.75 „
Качки товщеві	0.90 „
Гуси годовані	0.75 „
Гуси товщеві	0.90 „
Пантарки годовані	0.90 „
„ товсті	1.— „
Індики і індички год.	1.—1.10 „

Кури приймає в кожній кількості. Іншу птицю в скількости визначеного приділу для кожного свого доставця.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Приймає нових доставців.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо та овес.

Подяка.

Після довгих і важких страждань відійшов у вічність 3. листопада ц. р. незабутній Муж і Батько **Степан Татух**, ем. учитель вселюд. школи. Цією дорогою складаємо щиру подяку і сечесн. Духовенству за ласкаву участь у похоронних відправах і за проводи домовини з тлінними останками на місце вічного спочинку.

Зокрема дякуємо Всечеснішим Отцям Проф. Катехитам: п. Голинському, Д-рові Орському и Мягкому за відправу панахид, а о. проф. Голинському ще и за зворушливу промову над домовиною.

Щиро дякуємо теж Світлим Дирекціям і Учительським Зборам державної української мужеської і приватної жіночої гімназії за участь у панахидах і похоронах, Дирекції і Зборові вселюд. мужеської школи ім. Конарського, Ігумені СС. Василіянок і Хвальній Делегації С. У. Гімназійним хорам, мужеському під проводом п. проф. Волинського й жіночому під проводом п. проф Даниленич, що своїми прегарними співами звеличали сумний похоронний обряд, складаємо щире Спасибіг.

Дякуємо ще п. Д-рові М. Дзеровичові за дбайливу лікарську опіку в часі недуги Покійного, Рідні, Сусідам, усім близьким і дальшим Знайомим, які в нашому важкому горі особисто або письмом зложили нам вислови потіхи і співчуття. У першу чергу дякуємо найщиріше Високоповажаним Панству Дир. Шахам, що зволили в часі недуги Покійного й у часі похоронів нас відвідувати, потішати і служити нам своїми радами і дбайливою поміччю. З глибини серця дякуємо молоді й дітворі всіх трьох народностей за численну приявність на похоронах і доказ памяти й любови до Свого Учителя.

Перемишль, у листопаді 1935 р.

Неоніля Татух — дружина, Йосафата, мати ЧСВВ й Ірина, учениця I. гімназ. кляси — доньки.

ОПОВІСТКИ.

Надзвичайні Загальні Збори С. У. С. А. Рада С. У. С. А. подає до відома своїм членам і симпатикам, що в неділю 17. листопада ц. р. в год. 3.15 пополудні в домівці Т-ва „Відродження" вул. Чарнецького ч. 26 (партер) відбудуться Надзвичайні Загальні Збори секції українських студентів абстинентів.

Замісць квітів на могилу бл. п. Миколи Мороза складає 5 зол. на Рідну Школу інж. Ст. Пиндус.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.